

Vårt daglige brød havner i søpla!

Daglig blir vi påmint hvor mange i verden som lever et liv i sult og fattigdom. Det står i grell kontrast til vårt eget forbruksnivå og velstand her i Norge. Vi forbruker stadig mer, og etterlater oss større og større avfallsmengder. Samtidig med at millioner av mennesker lever i sult, kaster vi mer og mer mat. Det er et sårt og tankevekkende paradoks som fordrer at vi alle må gjøre et forsøk på å endre tankesett og adferd.

Vi skal ikke gå langt tilbake i historien i Norge for å finne at mange levde et liv i fattigdom. Dårlige kår drev folk ut fra hjemlandet. I løpet av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet utvandret om lag 800 000 nordmenn til Amerika. Siden den tid har Norge hatt en økonomisk vekst og velstandsutvikling som gjør at vi nå er ett av verdens rikeste land. Siden slutten på 1950-tallet er forbruket blant norske husstander blitt mer enn tredoblet. Vi bruker stadig mer av inntekten vår på klær, møbler og dyre reiser til fjerne destinasjoner. Samtidig med at inntektene øker, bruker vi mindre og mindre av pengene våre på mat. I 1958 gikk 40 % av gjennomsnittsinntekten i husholdningene til mat, mens vi nå bruker om lag 10 %. Økende avfallsmengder i takt med forbruksveksten avslører at vi tillegger maten og varene vi kjøper liten verdi. Ifølge Miljøstatus Norge har avfallsmengdene økt med nesten 40 prosent bare på 16 år - fra 1995 til 2011. Over en tredjedel av avfallet er matavfall.

Vår levemåte står i grell kontrast til den fattigdommen som preger livet til millioner av medmennesker i andre land. Verdens befolkning har nå passert 7 milliarder. Så mange som 1,2 milliarder mennesker lever i ekstrem fattigdom. Ifølge tall fra Verdensbanken lever 47,5 % av befolkningen sør for Sahara i Afrika i ekstrem fattigdom. Det betyr at de lever for under 1,25 amerikanske dollar pr. dag. Dersom FNs Tusenårsmål om å utrydde verdens sult og fattigdom skal nås, vil det kreve innsats fra oss alle. For om utgangspunktet virker håpløst nå, så forventes det at verdens befolkningstall vil øke ytterligere. I siste Stortingsmelding fra Landbruks- og matdepartementet «Velkommen til bords» kan vi lese at befolkningstallet forventes å stige til om lag 9 milliarder innen 2050, og FNs matvareorganisasjon (FAO), anslår derfor at matproduksjonen internasjonalt må øke med hele 70 % innen 2050. Tørke og oversvømmelser som følge av klimaendringer vil redusere muligheten til å produsere mat. Verden står overfor store utfordringer.

Det antas at verden har mat nok til alle, bare den blir fordelt på en mer rettferdig måte. Vi vet at det kan være stor skjevfordeling innad i landene i den fattige del av verden, og vi vet at internasjonal handelspolitikk gjør det vanskelig for mange fattige land å få adgang til våre markeder. Det er forhold de fleste av oss har vanskelig for å få gjort noe med på kort sikt. Men vi kan bringe våre meninger og tanker frem i det offentlige rom gjennom media og demokratiske kanaler i håp om at det vil føre til endring på sikt.

Det vi derimot kan gjøre noe med er å rette fokuset mot våre egne matavfallsmengder. Vi kan starte med å sette pris på maten av respekt for bonden som har produsert den, her hjemme

eller i andre land, og av respekt for de mange som mangler sitt daglige brød. I tillegg til det vi selv kan gjøre for å redusere matavfallet i egne husholdninger, er det prisverdig med dagligvarebutikker som er villige til å redusere avfallsmengdene bl.a. ved endrede rutiner for datostempling og nedsatt pris på varer som ellers kommer til å gå ut på dato.

Vi kan videre fortsette å være faste givere til organisasjoner som arbeider for å bedre forholdene i fattige deler av verden. I det daglige kan vi alle prioritere Fairtrade-merkede varer for å sikre at de som står bak produksjonen får en betaling som er til å leve av, og som gagnar det lokalsamfunnet de lever i.

Kirken føler et særlig ansvar for å bidra til en mer rettferdig fordeling av verdens ressurser for å bedre levekårene til våre medmennesker i andre land, og også til de i vårt eget land som trenger det. Kirken ønsker også å ta medansvar for arbeidet med å løse miljø- og klimaproblemene for å sikre livsgrunnet for fremtiden. Blant annet er det opprettet regionale «Ressursgrupper for miljø, forbruk og rettferd» i bispedømmene som skal arbeide med disse temaene. Ressursgruppen i Nidaros har vært aktiv siden 2002. En viktig oppgave for gruppen er å motivere flere menigheter til å bli registrert som Grønne menigheter, som fordrer at det spres informasjon om miljø, forbruk og rettferd, og at vennskapsarbeid mellom Nord og Sør styrkes. «Gi oss i dag vårt daglige brød» er tema for et prosjekt som Nidaros bispedømme har sammen med sin vennskapskirke i Etiopia. Respekten for det daglige brød er vår felles utfordring. Mens utfordringene i Etiopia er å ta vare på matjorda i en tid med klimaforandringer og stor befolkningsvekst, vil prosjektet fra norsk side rette fokus mot våre økende avfallsmengder – og dermed hindre at den maten som produseres for å mette en stadig økende verdensbefolkning havner i søpla!